

1926 — 1956

30 LET

HUDEBNÍ ŠKOLY

„Viléma Kurze“

V TEPLICÍCH

SLOVO ÚVODEM

„Na schůzi osvětového sboru dne 6. září 1926 se jednalo o vytvoření kuratoria, nebylo však možno dosáhnout jednomyslného názoru na založení školy. Důvodem byly obavy, aby v případě, kdyby škola neprospívala, nevznikly kuratoriu, resp. osvětovému sboru tíživé finanční závazky.“ Tak hovoří kronikář u příležitosti desetiletí teplické hudební školy. Finanční starosti a určitá nedůvěra — to tedy byly plenky, do nichž byla zabalena dnešní kvetoucí třícátlice. Dnes a tehdy, jaký rozdíl! Starostí má ovšem stále dost, avšak pilnou a cílevědomou prací si získala důvěru všech. A od počátku s ní a v ní žil a dával jí růst, ale i sám s ní vyrůstal, její zakladatel, první ředitel a do nedávna i učitel, Alois Sarauer. S jeho jménem je spojeno víc než pětadvacet roků naší hudební školy.

Zavzpomínejme si!

Podnět k založení školy vyšel z okresního osvětového sboru v Teplicích-Šanově. Avšak od podnětu k provedení vedla ještě trudná cesta. Bylo nutno zainteresovat ministerstvo školství. Tam našly zdejší snahy podporu v prof. Ant. Hromádkovi, státním inspektoru hudebních škol v Brně, který sem přijel a pomáhal zamyšlené škole být školou, t. j. ústavem s určitou kázní a s určitými metodami. Bylo třeba stanovit určitou hospodářskou basi. Zmíněná obava ve věcech finančních byla celkem na místě, neboť škola se měla vydržovat sama ze školného a z příležitostných darů; státní subvence byla malá. Nadto pak musila být vykonána velká průkopnická práce uvědomovací.

Hudební ústavy jako školy byly celkem novinkou. Různí učitelé vyučovali lacino, protože v celých velkých skupinách najednou. Sotva asi byl ojedinelý obrázek, který jsem sám zažil a viděl: Kupa malých adeptů kubelíkovské slávy, sestavená do kruhu, uprostřed pan kapelník, který se ohání smyčcem od basy a otlouká neposlušné prsty. Někteří sice odpadli, ale kdo vydržel a matka příroda mu pomohla talentem, přece se něčemu naučil. Mnohému z rodičů stačilo, když brzy hrál nějakou písničku. Když nyní přichází návrh na vyučování jednotlivě, s důkladným základem a s přihlédnutím k individualitě žáka, tu je arci nasnadě otázka, kdo takového učitele zaplatí. A dobré kalkulační hlavy začaly navrhopat, aby se učitelé zřekli prázdninového služného a šli hrát do kaváren, že by tak mohlo být školné nižší; jiný radí, přesvědčen konečně o přednostech individuálního vyučování, aby se tedy učilo po čtvrt hodinách, že tak učitel odbaví za hodinu aspoň čtyři žáky. A podobně.

Jinou těžkostí bylo opatření místností pro provoz školy. Na vlastní budovu nebylo pomyšlení. Začalo se učit a dlouho se učilo ve třídách dívčí měšťanky v Teplicích (Jateční ulice) a v Metelkově škole v Trnovanech. Vždy ovšem až po ukončení normálního vyučování, ale za pouhý příspěvek na otop a osvětlení. Jedině v ředitelně se mohlo hrát po celý den.

A přece se našli odvážní lidé, kteří se do této velké průkopnické práce pustili. První kuratorium vytvořili: Jaroslav Tlustý, ředitel dívčí školy v Teplicích, jako předseda, Fr. Skřivan, ředitel chlapeckých škol v Trnovanech, místopředseda, V. Jankovec, profesor obchodní akademie, jednatel, Fr. Gottwald, prokurista Živnostenské banky, pokladník, V. Matějček, majitel prádelny a žehlírny, zapisovatel, Fr. Kos, vrchní inspektor banky Slavie a Jar. Vítek, ředitel Živnostenské banky, revisoři. Mimo to v něm zasedali ještě: Č. Botlík, obchodník, K. Innemann, klenotník, Ant. Lávic, ředitel měšťanské školy, Dr. V. Pachner, advokát, J. F. Urban, odb. učitel, K. Viktora, redaktor. Prvním správcem jmenován Alois Sarauer, žák Viléma Kurze a Vitězslava Nováka. S vyučováním započato 1. XI. 1926. Učitelský sbor byl jednoduchý: Al. Sarauer (klavír) a K. Svoboda (housle). Žáků bylo celkem 67. Byl to rok začátku, těžké práce, zejména organizační. V druhém roce se už škola dostala dál. Odešel houslista Svoboda a na jeho místo přišla Kociánova žačka Jarmila Němcová. Přibyla ještě učitelka zpěvu A. Heřmanová. Učitelé vystupují veřejně. Také žákovské produkce rozšiřují důvěru ke škole. Ta se stále rozrůstá. V pátém roce vzniká pobočka v Cukmantlu (dnešní Pozorka), v šestém roce i v Košťanech. Přibrány další učitelské síly. V pátém roce trvání má ústav 159 žáků.

Od samého počátku vidí hudební škola své poslání nejen ve vyučování na nástroje, ale i v péči o řádnou hudební výchovu. Zve ke koncertům vynikající české představitele nástrojové hudby. Učitelé sami vystupují stále častěji. Byl založen smyčcový orchestr z učitelů a žáků. Pochvalné posudky inspekci i hostů se množí. Pod okny školy sice řádí hospodářská krize, zastavující stroje i platy, rodiče žáků ztrácejí zaměstnání a touha po hudebním vzdělání jejich dětí je spojena s velkými oběťmi. Někteří nemohou jinak, než odhlásit děti ze školy. Avšak hudební škola už se stala životní potřebou natolik, že přes tíživé poměry mnozí i tak vydrželi. A to je jistě to nejlepší vysvědčení.

Ročenka z r. 1936, vydaná u příležitosti 10. výročí školy, končí svůj pohled na dosavadní pedagogické dílo velmi nadějně: „Věříme, že i v dalším desetiletí budeme se moci pochlubit stejnými úspěchy.“

Avšak v největším rozletu připálil světový požár škole křídla. V roce 1938 ukázala ještě výsledky velké výchovné práce. Její žáci tak pokročili, že na školní produkci hráli pořad ze soudobé hudby, na němž byl uváděn i Sergěj Prokofjev a Dmitrij Šostakovič. I německými odborníky byl výkon i pořad hodnocen velmi vysoko, avšak v dusném ovzduší tohoto roku článek nebyl redakcí přijat a už nikdy nevyšel. Brzy na to došlo k záboru a škola se rozešla. K 1. X. 1938 ustal tu všechn život. Ve spěchu byl opuštěn i bohatý školní archiv. Žáci a učitelé

zachraňovali holé životy ve vnitrozemí. Pracovní oheň byl uhašen a dílo dvanácti let leželo v troskách. Trosky však brzy pokrývaly valnou část celého světa, krváceli lidé, nejen školy a archivy.

Když se r. 1945 usmál sluncem osvobození na zdejší kraj, lidé se vraceli a další nově přicházeli. Také ředitel Sarauer s manželkou se navrátili do Teplic ke své první lásce. Benešov jim byl pracovním prozatímním. Hned v září 1945 byla práce na škole zahájena znovu. Ale v převratných proměnách doby změnila i hudební škola svou tvář. Pochopením MNV v Teplicích a jiných činitelů se octla škola v rozsáhlé budově býv. něm. evang. církve, kde je dosud. Získala tím mnoho tříd, sborovnu, ředitelnu, ale i pěkný sál pro komorní a žákovské produkce. Starý archiv byl téměř celý nalezen ve zdejších antikvariátu a zachráněn. Nadto byl rozmnožen nálezy a dary. Inventář školy byl obohacen novými nástroji. Široké chodby opatřil Sarauer vkusně a methodicky seřazenými obrazy a notovými dokumenty. A lidé? Srovnávejme jen čísla: V roce 1926 žáků 67, učitelé 2. V letech padesátých se pohybuje počet žáků kolem 300 při 17 učitelích a dvou správních zaměstnancích...

Ovšem, čas se nezastavil a život školy procházel změnami dále. Bylo vybudováno pedagogické oddělení, aby vychovávalo budoucí učitelské kádry. Škola už měla i své dobré zkušenosti. Již 1. II. 1936 se stává Vlasta Riedlová, žačka zdejší školy, její učitelkou. Od té doby si vychovala naše hudební škola další učitele z vlastních žáků. Jsou to: G. Kynčlová, Alena Kršová, E. Klippelová, J. Holanová, Milica Dušková, Ljuba Římanová; a další jiní působí dobře na jiných školách. Je při tom samozřejmé, že jsou vybírání učitelé z nejlepších, aby bylo možno plnit tak vysoké poslání.

Od školního roku 1950—51 se stává zdejší hudební škola státní školou výběrovou základního typu. Je zacílena na přípravu žáků do hudebních škol vyššího typu (konservatoř a pod.) a na výchovu dobrých a hudebně vzdělaných amatérů, kteří by jednou mohli odborně pracovat v souborech LUT jako vedoucí. Proto je dodržován přísný výběr učitelů i žáků se speciálním zaměřením. Pro širokou potřebu hudební výchovy byly zřízeny hudební kursy při Domu osvěty.

Došlo i k změnám na místě vedoucího školy. Al. Sarauer poslechl povolání za profesora na státní konservatoř hudby v Brně. Loučení bylo oboustranně těžké. Není divu, neboť Sarauerovi tu nechali největší kus svého života, kilometry nervů i své srdce. Ale škola se tak trochu odplatila Brnu za pomoc při svém založení se strany brněnského inspektora. Sarauer odešel 31. VIII. 1953.

Opuštěného kapitánského můstku se ujal Dr. Adolf Prandstetter, dosavadní ředitel hudební školy v Mostě a krajský inspektor. Pro rozsáhlou agendu inspektorskou a pro únavné denní dojíždění z bydliště do Teplic, se Dr. Prandstetter po dvouletém působení zde vrátil do hudební školy v Mostě. Funkcí ředitele školy byl od školního roku 1955—56 pověřen člen učitelského sboru, bývalý dirigent Krušnohorského symfonického orchestru Miroslav Lebeda.

Také vnitřní struktura a poslání školy prošly organizačními a jinými proměnami. Nařízením ministerstva kultury bylo v roce 1953 zrušeno pedagogické oddělení a posluchači oboru houslí a zpěvu převedeni do Prahy. V Teplicích zůstala jen třída klavírní, dirigentská a varhanní. Během tří let však má být toto pedagogické oddělení zlikvidováno a budoucí učitelský dorost a hudebníci z povolání mají být vychováváni na speciálních školách, které budou vybudovány v rámci chystané reorganizace hudebních škol všech typů.

V jubilejním školním roce se škola zaměřuje intensivněji též na činnost veřejnou. Osvědčují se večery s rodiči žáků, při nichž se provádí i hudební výchova posluchačská i seznamování rodičů s methodami vyučování, s postupem, s požadavky na domácí přípravy a cvičení a podobně, takže se z rodičů stávají přímí spolupracovníci školy. Mimo to spolu se Sdružením rodičů a přátel školy a s patronem hudební školy, Teplickými rudnými doly, pořádá pravidelné komorní koncerty, které dosáhly velké obliby a těší se živému zájmu široké hudební veřejnosti. Tak se stává hudební škola vedle KSOT vedoucím střediskem hudebního života pro Teplice a celý okres.

Zdeněk Somolík

Čtvrtek 7. června 1956 ve 20 hod. Koncertní sál hudební školy

SLAVNOSTNÍ ABSOLVENTSKÝ VEČER

POŘAD:

Úvod

A. Vivaldi:	<i>Koncert A-dur pro housle
s prův. klavíru, I. a III. věta</i>	A. Gebauer**)
J. S. Bach:	<i>Preludium a fuga b-moll</i>	
B. Smetana:	<i>Furiant [z Českých tanců]</i>	E. Klippelová
N. Paganini:	<i>Koncert D-dur pro housle
s průvodem klavíru</i>	H. Schmelzer**)
B. Smetana:	<i>Obkročák [z Českých tanců]</i>	
A. Chačaturjan:	<i>Toccata</i>	G. Kynčlová

Přestávka

A. Sova:	<i>„Z mého života“ — recitace</i>	L. Řídelová*
V. Novák:	<i>Můj máj — klav. cyklus</i>	V. Sedlmayerová
F. Mendelssohn:	<i>Koncert e-moll pro housle
s průvodem klavíru</i>	E. Červenková**)

Klavírní doprovod prof. J. Havlík

*) S laskavým svolením KKD Teplice, **) St. konservatoře hudby v Praze

V. Řídelová

Středa 6. června 1956

ve 20 hod.

Koncertní sál hudební školy

Večer ze skladeb **ALOISE SARAUERA**

zakladatele a dlouholetého ředitele školy

POŘAD:

Alois Sarauer: Fanfára

Vesele a rázně — Raráškův valčík
houslový soubor

Na palouce — Žertem

Valčík

V dobré náladě

Tanec loutky

Scherzino — Pojďte si zahrát

Z Opočna — Zpěváček — Arabeska

Pasáček — Vánoční — Vojáci jdou

M. Svojanovská

H. Adamová, M. Janík

L. Kořínek, J. Navrátil

J. Ploch, A. Šilhavý

H. Štruncová

L. Králíček

J. Majorová

I. Fišer

E. Kratochvilová

J. Kopp

A. Plochová

Přestávka

Hlas lesa — Slovácká

Z vesela dokola — Kašpárek

Skřítek na toulkách — Žonglér — Scherzo

Variace

Pastýřská — Radostně a trochu šibalsky

Obláček nad lesem — A la polka

Pochod

K. Honlová

J. Jaček

M. Svojanovská

H. Bohuslavová

R. Háková

M. Koppová

J. Brynda

Průvodní slovo: Zdeněk Somolík

Účinkující jsou ze tříd: Klavír — V. Brožová, M. Dušková, M. Frankengerová,

E. Klippelová, G. Kynčlová, I. Škrmlíková.

Housle — V. Riedlová